BÖLAJAK BOŞLANĞIÇ SINF ÖQITUVÇILARINING PEDAGOGIK LOYIHALAŞ KÖNIKMALARINI RIVOJLANTIRIŞNING NAZARIY VA AMALIY ASOSLARI

Maftuna Ziyodulla qizi Baxtiyorova*
Osiyo Xalqaro Universiteti 1-kurs magistranti
✉ maftuna2125@icloud.com

ANNOTATSIYA

Uşbu tezisda bölajak boşlanğiç sinf öqituvçilarining pedagogik loyihalaş könikmalarini rivojlantirişning nazariy va amaliy asoslari tadqiq etilgan. Zamonaviy ta’lim jarayonida pedagogik loyihalaşning mohiyati, tarkibiy komponentlari (analitik, maqsadli, konstruktiv va refleksiv) hamda ularni oliy pedagogik ta’lim amaliyotida rivojlantiriş mexanizmlari yoritilgan. Şuningdek, bölajak öqituvçilarni modulli dars ssenariylari, texnologik xaritalar va interfaol öquv topşiriqlarini loyihalaşga örgatişning samarali usullari asoslab berilgan.

Kalit so‘zlar

pedagogik loyihalaş, bölajak boşlanğiç sinf öqituvçisi, nazariy va amaliy asoslar, loyihalaş könikmalari, texnologik xarita, kasbiy tayyorgarlik, ta’lim sifati, refleksiv tahlil.

DOI: 10.5281/zenodo.24528545

KIRIŞ

Bugungi kunda ta’lim tizimida amalga oşirilayotgan tub islohotlar bölajak boşlanğiç sinf öqituvçilarining kasbiy-pedagogik tayyorgarligiga yangiça talablarni qöymoqda. Zamonaviy maktab öqituvçisi nafaqat fan asoslarini puxta bilişi, balki ta’lim jarayonini ilmiy asosda oldindan modellaştira olişi, öquvçilarning yoş va individual xususiyatlariga mos samarali öquv muhitini loyihalaşi zarur. Şu nuqtayi nazardan, bölajak boşlanğiç sinf öqituvçilarining pedagogik loyihalaş könikmalarini rivojlantirişning nazariy va amaliy asoslarini çuqur örganiş dolzarb ilmiy-pedagogik ahamiyatga ega.

Nazariy jihatdan pedagogik loyihalaş — bu ta’lim-tarbiya jarayonining kutilayotgan natijalarini oldindan belgilaş, uşbu natijalarga erişişning maqbul yöllari, metodlari, vositalari va taşkiliy şakllarini tizimli ravişda işlab çiqiş faoliyatidir. Amaliy jihatdan esa u bölajak öqituvçining öquv dasturi, darslik materiallari va raqamli resurslar asosida aniq dars işlanmasi, texnologik xarita hamda baholaş mezonlarini mustaqil yarata oliş malakasida namoyon böladi.

Adabiyotlar tahlili

Pedagogik loyihalaşning nazariy va amaliy asoslari N. A. Muslimov, B. X. Xodjayev, O. Musurmonova, M. E. Jumayev hamda xorijiy tadqiqotçilar V. P. Bespalko, E. S. Zair-Bek va G. K. Selevkolarning ilmiy asarlarida keng yoritilgan. Olimlarning ta’kidlaşiça, pedagogik loyihalaş könikmalari tört özaro boğliq komponentdan taşkil topadi: diagnostik-analitik (öquvçilarning bilim darajasi va ehtiyojlarini tahlil qiliş), maqsadli-prognozlovçi (ta’lim maqsadlarini aniq qöyiş), konstruktiv-texnologik (dars bosqiçlari va metodlarini tanlaş) hamda baholovçi-refleksiv (loyiha samaradorligini tahlil qiliş va tuzatiş kiritiş). Bölajak öqituvçilarda uşbu komponentlarni yaxlit rivojlantiriş nazariya va amaliyot birligini ta’minlaydi.

Bölajak boşlanğiç sinf öqituvçilarining pedagogik loyihalaş könikmalarini rivojlantiriş amaliyoti tört asosiy yönalişda samarali taşkil etiladi. **Birinçi yönaliş — nazariy bilimlarni tizimlaştiriş va öquv-me’yoriy hujjatlarni tahlil qiliş** könikmasini şakllantirişdir. Talabalar Davlat ta’lim standarti, öquv dasturi va boşlanğiç sinf darsliklari mazmunini qiyosiy tahlil qilib, har bir mavzu böyiça şakllantiriladigan tayanç va fanga oid kompetensiyalarni aniqlaşni örganadilar.

Ikkinçi yönaliş — darsning texnologik xaritasini va öquv topşiriqlari tizimini modellaştiriş amaliyotidir. Bölajak öqituvçilar darsning har bir bosqiçi uçun ta’limiy, tarbiyaviy va rivojlantiruvçi maqsadlarni

uyğunlaştiradilar, interfaol metodlar («Aqliy hujum», «Klaster», «Sinkveyn», kiçik guruhlarda işlaş) hamda körgazmali-raqamli vositalarni maqsadga muvofiq tanlaydilar.

Uçinçi yönaliş — muammoli pedagogik vaziyatlar (keys-stadi) va simulyatsion maşğulotlar asosida loyihalaş mexanizmidir. Seminar va amaliy maşğulotlarda talabalarga turli darajadagi sinf jamoasi (masalan, özlaştirişi turliça bölgan öquvçilar guruhi yoki integratsiyalaşgan dars) uçun moslaştirilgan dars loyihalarini işlab çiqiş topşiriladi.

Törtinçi yönaliş — malakaviy pedagogik amaliyot jarayonida loyihalarni sinovdan ötkaziş va refleksiv baholaş bilan boğliq. Talabalar özlari tuzgan dars loyihalarini maktab amaliyotida qöllaydilar, dars natijalarini tahlil qiladilar hamda yutuq va kamçiliklar asosida loyihaga metodik tuzatişlar kiritadilar.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, bölajak boşlanğiç sinf öqituvçilarining pedagogik loyihalaş könikmalarini rivojlantirişning nazariy va amaliy asoslarini uyğun holda tatbiq etiş ularning kasbiy tayyorgarlik sifatini oşiradi. Diagnostik tahlil, aniq maqsad qöyiş, texnologik xaritalaş, keys-stadi maşqlari va amaliy refleksiyaning tizimli qöllanilişi bölajak öqituvçilarda zamonaviy boşlanğiç ta’limni yuqori saviyada taşkil etiş malakasini qaror toptiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Özbekiston Respublikasi Prezidentining «Pedagogik ta’lim sifatini oşiriş va pedagog kadrlar tayyorlovçi oliy ta’lim muassasalari faoliyatini yanada rivojlantiriş çora-tadbirlari töğrisida»gi PQ–289-son qarori. – Toşkent, 2022-yil 21-iyun.

2. Muslimov N. A., Usmonboyeva M. H., Sayfurov D. M., Törayev A. B. Pedagogik kompetentlik va kreativlik asoslari. – Toşkent: Sano-standart, 2015. – 120 b.

3. Xodjayev B. X. Umumiy pedagogika nazariyasi va amaliyoti. – Toşkent: Sano-standart, 2017. – 416 b.

4. Musurmonova O. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toşkent: Yoşlar naşriyot uyi, 2019. – 256 b.

5. Заир-Бек Е. С. Основы педагогического проектирования. – Санкт-Петербург: Просвещение, 1995. – 234 с.

6. Беспалько В. П. Слагаемые педагогической технологии. – Москва: Педагогика, 1989. – 192 с.